

Boris Kuzmić
Zagreb

SINDETIČNA DVOJINA U ČAKAVSKIM PRAVNIM TEKSTOVIMA OD 13. DO 18. STOLJEĆA

UDK: 811.163.42'373.46:34

Rukopis primljen za tisak 11. 9.2014.

Izvorni znanstveni članak
Original scientific paper

Autor u članku promatra odnos između množine i dvojine u okviru imenovanja dvaju ili više subjekata povezanih sastavnim veznikom *i*. Istraživanje na korpusu čakavskih pravnih tekstova od 13. do 18. st. pokazuje čuvanje dvojinjskih oblika, uz dva imenovana subjekta, u svim razdobljima, ali oni više nisu dominantni od 16. stoljeća. Tekstovi pokazuju da se pod utjecajem štokavske pisane baštine, tek tijekom 18. stoljeća, javljaju dvojinjski oblici uz tri imenovana subjekta.

Ključne riječi: dvojina, množina, čakavština, pravo

UVOD

Sindetična dvojina / množina (grč. *syndéō* – svežem) poseban je tip gramatičkoga broja koji se upotrebljava za imenovanje dvaju / više subjekata povezanih veznikom *i*. Termin sindetične dvojine preuzimam iz Beličeve monografije (1932) budući da u hrvatskoj jezikoslovnoj literaturi nema odgovarajućeg termina za navedeni tip dvojine / množine. Sindetična je dvojina sintaktična konstrukcija po smislu, bliža vezanoj nego slobodnoj dvojnini.

U najstarijem slavenskom književnom jeziku sindetična se dvojina upotrebljavala često, ali je glagol u predikatu mogao stajati u množini ili dvojnini, bez obzira je li subjekt označavao živa bića ili nežive predmete (Belić 1932: 30). U staroruskom se jeziku sindetična dvojina, zajedno sa slobodnom dvojinom, počela raspadati u najranijoj fazi jezičnoga razvoja prije prvih pisanih spomenika, a u slovenskom se jeziku čuva i danas, npr. *Marko in Peter gresta* (Derganc 1993: 210).

Dosadašnja istraživanja sindetične dvojine uglavnom su stavljala u žarište interesa poznatu shemu *subjekt¹ + veznik i + subjekt² + predikat u dvojini*. Ovdje se pojam sindetične dvojine / množine shvaća u širim okvirima: ponajprije, u žarište interesa uzima se više od dvaju imenovanih subjekata povezanih veznikom *i*, zatim se u istom kontekstu dovodi u vezu gramatički broj imenskih riječi koje upućuju na prethodno imenovane subjekte (od dva do četiri) i konačno, u sindetičnoj se dvojini / množini razlikuje podtip tzv. kongruentne sindetične dvojine / množine koju karakteriziraju kongruentni članovi atributnih sintagmi.

13. STOLJEĆE

Sindetična množina ostvaruje se isključivo u posvojnoj funkciji genitiva ličnih zamjenica za tri imenovana subjekta:

...ošće satniku i graščiku i busoviću nima se verovati v niednoj riči ka bi učinena v *nih* vrime ka bi pristoela k *nih* oficiu neveće ednim letom ko pride po *nih* izšastju officia... (VZ, 4r).

Sindetična kongruentna množina ostvaruje se u nominativu zamjenica i prezentu glagola koji stoji kao predikat uz tri subjekta te u nominativu imenica i aoristu glagola koji stoji kao predikat uz četiri imenovana subjekta:

...a to takoe od satnika i graščika i busovića *ki* v sih *esut* pod zakon i pod pravdu kmetsku... (VZ, 4r); ...i *biše* tomu *svidoci* knez Sebenja, i knez Miroslav, i župan Dragoslav, i župan Vidoš... (PL, 24).

14. STOLJEĆE

Sindetična dvojina ostvaruje se isključivo u prezentu glagola koji stoji kao predikat uz dva imenovana objekta:

...budući v Dobrinje Pribko iz Senja proseji plovana Jurja i svetnika Gižmana da mu *dasta* dobri muži ki poidu razviditi i štimati trsovje... (HS, 35).

U sljedećim se primjerima izmjenjuju dvojinjski oblici imperfekta i prezenta s množinskima, aorista i imperfekta, koji se ostvaruju u istom kontekstu:

...sam gospodin knez i vsa gospoda veliko se meju sobu veselahu i veliku čast i počtenje gospodinu markezu, i ki bihu š nim, delahu i tako vazda z gospodinom knezom skupa *sedehota*, i *jadihota*, i *pijahota*, i tako *se veselahu*... (AC, VI), ...i tako ta list sam gospodin knez, gospodin markez *čteše*, i tako *dasta* vsoi gospodi čtet... (AC, VI).

Sindetična množina karakteristična je za aorist glagola koji stoje kao predikati uz dva imenovana subjekta:

...gospodin knez i gospodin markez svoimi visućemi pečati *potvrdiše* da se ima tako obdržati...(AC, VI), ...gospodin knez i gospodin markez pred vsu tu gospodu i komuni *čteše*...(AC, VI), ...i tako gospodin knez i gospodin markez dlgo *svećaše*, i *prizvaše* k sebi s pula debonas...(AC, VI).

Sindetična kongruentna dvojina ostvaruje se u nominativu, genitivu i instrumentalu zamjenica, imenica, pridjeva i glagolskih pridjeva trpnih, kao i u imperfektu i perfektu glagola koji stoje kao predikati uz dva imenovana subjekta:

...proseji plovana Jurja i svetnika Gižmana...i ti muži esu štimali to trsovje pred *tema sudcema*¹ svrhu *rečenima*...(HS, 35), ...i tako gospodin knez, gospodin markez, vsaki *niju*² držeći *čtehot* listi, i *behota vesela*, da se *skladahota* i vsa gospoda e *čteše*...(AC, VI), ...proseji plovana Jurja i svetnika Gižmana...i *ta sudca* svrhu *rečena esta dala* prvada Vida i Petra Očmanina i Kuzmu Stojčija...(HS, 35).

Sindetična kongruentna množina ostvaruje se u:

a) perfektu i kondicionalu prvom glagola koji stoje kao predikati uz dva subjekta:

...mi gospodin knez Štefan i mi gospodin knez Anž...*poslali esmo* naših vernih v otok...(KČS, 1-9), ...*ki bi* junak ale devica *pošli* od gospodara prez kažona plaća penu jednu marku i zgublja svoje mito...(KZ, 23).

b) nominativu imenica i zamjenica, kao i prezentu i perfektu glagola koji stoje kao predikati uz tri imenovana subjekta:

...i ta sudca svrhu rečena esta dala prvada Vida i Petra Očmanina i Kuzmu Stojčija i *ti muži esu štimali* to trsovje...(HS, 35), ...k večere ima priti plovani i ta dva sudca od leta i *ti imaju* viditi razlog i vsu sumu za tih sto marak...(KZ, 47).

c) nominativu i dativu zamjenica i glagolskih pridjeva trpnih, kao i perfektu glagola koji stoje kao predikat uz četiri imenovana subjekta:

...mi gospodin Lovrenac i gospodin Ivan i gospodin Pavl i podknežin Dokša budući *mi poslani* od kneza Anža v otok krčki *prizvali esmo* k nam podknežina otočkih i dobrih muži s Krka...(KČS, 1-15/20).

15. STOLJEĆE

Sindetična dvojina ostvaruje se u posvojnoj funkciji genitiva ličnih zamjenica, kao i u prezentu i aoristu glagola u predikatu uz dva imenovana subjekta:

...paval i jurica bubanića, vid sinovac *niju*, pavko juričin sin...(AC, XLVIII), ...za dušu više imenovanoga Lucijana v svetom Filipu i Jakovu, drugi petak misu za dušu

¹ Ovdje se čuva stariji nastavak *-ema* iz DI dv. imenica *jo-osnova, a ne noviji, nastao analogijom prema pridjevsko-zamjениčkoj deklinaciji (*sudcima*).

² Oblik (*n*)*iju* D. Malić (1988: 113) tumači mogućom analogijom prema množinskim oblicima.

njega brata Martina Desića i tako ima to se po redu služiti te maše za *niju* duše... (HS, 91), ...kako se zgora uderži li za moju dušu i moga brata Martina Desića, da bi oni tim *naju* duše uspominali v svojih svetih misah... (HS, 91), ...ja i moja žena Marjeta... *naju* edina hći Elenica hrani mater kako se može... (HS, 198), ...posla kneza m. knez Brnardin Frankopan, Krčki, Senjski i Modruški, i pročaja, *naju* Martina Oštriharića i Ivana Klinčića viditi vse zemlje... (MU, uvod), ...paval i petr, sinove bivšega ivana i sinovac *niju* marko... (AC, CXXIX), ...jurai i stipan, sinove bivšega ivanuša, i sinovac *niju* ivan... (AC, CXXIX), ...i tako budući na kup Franc i Luka sigun *dasta* i *povidasta* tu pristavšćinu pravo i verno... (HS, 109), ...da ja matej dokle sam živ i ma žena da *imavē*³ dajati crkvi više rečenoj šesti del... (AC, XIX), ...poslal svoj bulitin s krka po oci vikariši svetoga mikuli z gvozda fraturu jurii i po priuri svetoga spasa fra franki... da *pri-zoveta* četire strane muži i da ih *opitata* pod rotu... (AC, CXXVIII), ...Martin Tomašić i Blažina *imata* zemlji dni 16... (MU, Pliskovo), ...Krištanić Anton ima zemlje dni 12, luke kosca jednoga, a z Blažem *imata* malinišće 1... (MU, Vitunj), ...Ilija Grkšić i Kirin ima sela didinoga dni 8, jošće *držita* selo Nimčića dni 13... (MU, Vitunj), ...Matko Črnjak i Jandrij *imata* zemlje dni 28, luke stoga dva, malinišće jedno, *služita* konjem... (MU, Gojmerje), ...Kirin, Brozov sin, stricem *imata* zemlje dni 14, sinokoše stogi 4; jošće u malinu i u malinišćih četirih *imata* delak, *služita* sol. 40... (MU, Grabark).

Lične zamjenice u kontekstu koji zahtijeva dvojину u genitivu dobivaju dvojinjski nastavak. Istovjetna je situacija, primjerice, u staroslavenskom jeziku gdje su lične zamjenice u genitivu / lokativu i dativu / instrumentalu dobivale nastavke dvojjine, a u nominativu i akuzativu nastavke množine, premda je kontekst bio primarno dvojinjski. Istraživači dvojjine u staroslavenskom i (staro)ruskom jeziku ističu da je u sindetičnoj dvojjini najključniji trenutak u njezinu raspadanju gubljenje oblika dvojjine u nominativu i akuzativu ličnih zamjenica za prvo i drugo lice. Navedenu tezu mogu potkrijepiti podaci iz istražena korpusa hrvatskih čakavskih pravnih tekstova budući da su dvojinjski oblici za prvo i drugo lice ličnih zamjenica **vê/*va* u nominativu zamijenjeni množinskim oblicima *mi/vi*, kao i u akuzativu *nas/vas* umjesto **na, ny/*va, vy*.

U sljedećem se primjeru realizira dvojinjski oblik glagolskoga pridjeva trpnog u funkciji atributa i množinski oblik zamjenice koja upućuje na dva imenovana subjekta:

...mi to učinismo našim hotenenim dobrovolnim zakonom više *imenovanima* Filipu i Franku, da *im* je potvrdismo i potvrđujemo je celo, po tom našem listu... (HS, 140).

Sindetična množina ostvaruje se u:

a) instrumentalu imenica i prezentu te aoristu glagola koji stoje kao predikati uz dva imenovana subjekta:

...1487 sektjubra na dan 27 na Dubačnici pred *svidoci* Ivanom Brajdarem i Jakovom Milovčićem... (HS, 220), ...Ivan Vidović i Križan Oral *daše* i *darovaše* Petru Kr-

³ U cjelokupnom istraženom korpusu nalazim samo u ovom primjeru očuvan stariji nastavak *-vê* u 1. l. dv. prezenta glagola. Nastavak *-va* u jednostavnim i složenim glagolskim oblicima posve je običniji u korpusu hrvatskih čakavskih pravnih tekstova.

vašćaninu dobrovolnim zakonom zemlju svoju...(HS, 220), ...tomu *pridoše* prid nas Mikula Ružnović i Blaž Jakovlić govoreći i strneći se meju sobom...(MR), ...jedna strana i druga *imaju* se sajti na mistu gdi je odlučeno...(PS, 73e), ...otac ili mati *ne mogu* pustit drugomu sinu ili hćeri veće od soldini 30...(KČS 2, 36-6).

b) genitivu i dativu zamjenica uz tri imenovana subjekta:

...to vse dasmo rečenomu Vignu, Grguru i Mikloušu, *nim* i *nih* ostatku u vike...(HS, 74).

Sindetična kongruentna dvojina ostvaruje se u nominativu, genitivu i dativu imenica, zamjenica, pridjeva i glagolskih pridjeva trpnih, kao i u prezentu, aoristu, perfektu, pluskvamperfektu i imperativu glagola uz dva navedena subjekta:

...pristavi lukač zrčić z dugopolac, ivan dulčić s čelopek...da tu nih takminu i mir poruče domin mikula nemanić i jurai pohmaević više *rečenima pristavoma*...(AC, CXVII), ...a na to dlgovane dasmo prokoratore Ivana Sopkovića i Jurja Ružića da *ona mozita* za dlgovane svetoga Ivana crikve v Lici na Gori govoriti...(LL 1, 19), ...a na to *bista dana pristava* krasac i stančul, sin marina vrančića prisežnika...(AC, XVIII), ...mejaši, naiprvo jurko vukošić v belgradi, 2. blaško matašić v belgradi, *ka sta mejaša* te zemlje, 3. ivan blažević...(AC, XCVI), ...dasmo prokurate Ivana Sopkovića i Jurja Ružića, da *ona mozita* za dugovanje svetoga Ivana v Lici na gore govoriti...(HS, 69), ...i na to *bista ponudna človika* po imeni Petar Ladetić, drugo Valić Knezinić, *plemenska brata* i polag *niju* biše dobri muži aldomašniki...(HS, 261), ...pušćam ja i moja žena Marjeta *naju* sinu Iliji vinograd ki e v Dragi i ki *sva nasadila* i ki *sva kupila* i vas ostanak i živo i mrtvo v gradi...(HS, 198), ...ja minak malinarić s moim bratom ivanom živući v grižah, *prodasva* dobru mužu tomu matašiću *naju* zemlju...(AC, XCVI), ...kada ja minak malinarić s moim bratom ivanom...i ošće *nama* da 14 starić pšenice i *bisva mi kuntenta* za tu zemlju da e negova vikuvničnim zakonom...(AC, XCVI), ...lovrenac čehović s svojim bratom bartolom...nam dajući i skazujući na znanje kako *bihota izgubila* listi i pravi svoe od ognja...(AC, C), ...dam mojemu sinu Pavlu i mojoj nevesti Dorotiji, dokle *sta živa*, ako bi Dorotija dale Pavla živa...(HS, 42).

Kolebanje u odabiru dvaju gramatičkih brojeva u istom kontekstu razvidno je u glagola i zamjenica:

...*pridoše* pred nas slugi naši Filip i Franko Zebić i *počeše* nas prositi potvrjenje na kuće ke *ona kupista*...i imejući na pameti *niju* verne dobre službe ke *ona* nam *učinahota*, i videći mi *niju* naprvo, da *esta dobrovolna* nam verno služiti i imajućih na pameti da bi se *niju* službe ne preminule prez nike plaće...(HS, 140), ...dasmo lovrencu čehoviću i bratu negovu bartolu... *nima* i *niju* ostanku preza vsake službe male i velike kako se i prvo udržaše v *nih* listih da *sta ona volna* ostaviti i prodati i za dušu dati komu *nima* drago vičnim zakonom...(AC, C), ...dam mojoj hćeri Černki i...hćeri Antoni...to isto blago *imata moje hćere* obderžati, ale *nim* dite...(HS, 42), ...dam mojoj hćeri Černki i...hćeri Antoni...da *bi moje hćere preminule* i *niju* porod ale bližna moja

parenta... (HS, 42), ...Jurić postolar u Cetini poda v Sinjem i u seli na Sohači i takoe iminie ko e držal Jurko Galardić takoe li poda v Sinjem to štogodi e *niju* bilo i što *sta ona* vola kada *držala* zemlje, vinograde, sada, vrtle, sinokoše i vsaka ina prihodišća i koristi, ka *su* oni ondi *imali* i *udržali*, to vse dasmo rečenomu Vignu, Grguru i Miklošu... (HS, 74).

Sindetična kongruentna množina ostvaruje se u:

a) nominativu, genitivu, akuzativu i instrumentalu imenica, pridjeva i zamjenica te prezentu, aoristu, imperfektu i imperativu glagola u predikatu uz dva imenovana subjekta⁴:

...a za kneza kliškoga za kneza Tomaša Boiničića, za *sudac kliških* za Jurice Lehovića i Jakova Šišulića... (TRV), ...pred *svedoci* Ivanom Lukačićem i Jakovcem Proščevićem *stanučimi* v Dubačnici... (HS, 257), ...i tako da *sinove Ratkovi* Ivan i Petar hotěći opslužiti volu i zapovid oca svoga kurentati *hotiše* sestru svoju Katarinu i tu sto libar i osamdeset i *daše* Katarini u ruke... (MR), ...a *pristavi bihu* po imenu ivan daroić z mahlić ot plemen stupić i franko širinić s humčan... (AC, CXXX), ...i tada *bihu pristavi rotni*: ivan daroić z mohlić od plemena stupić i franko širinić s humčan... (AC, CXXXVII), ...i da *oni mozite* i *slobodni budite* zgora imenovani Filip i Franko, i *njih* ostanak... (HS, 140), ...služil bi ili služili bi da *nas* Žarka i ženu našu Katarinu dočim *smo živi* na sem svitu kadi godi hotijući da *budemo* kadi se živi vspominaju nas dviju... (ŽD).

b) nominativu imenica i pridjeva te prezentu i aoristu glagola u predikatu uz tri imenovana subjekta:

...*pridoše* pred nas *počteni muži*... gospodin Mavr plebanuš ostrožački i Juraj pop obrivalski i Juraj pop medvejski... (HS, 38), ...na to *su svedoci dobri ludi* gospodin Stipan Venatruš Kašon, Šimun Tolković i ja Herže v Lovrane... (HS, 42), ...mi knez Pavlo knez kliški i Juraj Andrić i Ratko Kraljić *suci kliški damo* na znanje vsakomu človičku... (MR).

c) nominativu imenica i pridjeva te aoristu glagola u predikatu uz četiri imenovana subjekta:

...i na tom *biše počtovani muži* i *ludi zamerni* i *svedoki* 1. jurko strilica, 2. vrban medan, 3. kurilac hodčić, 4. ivan mali... (AC, CXXXIV), ...na to *biše dobri muži* najprije gospodin Mavr, 2. župan Matej Draganić, 3. njega brat Valentin, 4. sudac Benko... (HS, 118).

⁴ U hrvatskostaroslavenskim tekstovima 15. st. dvojina se čuva u imenskim skupinama u ulozu apozicije (Vince 2004: 598), a situacija u čakavskim pravnim tekstovima 15. st. sukladna je stanju u starohrvatskom jeziku: hrvatskostsl. *ěkova* i *iv(a)na s(i)nu zavěděova* : sthrv. *Jakova* i *Jivana sinof Zebedeovih* / *sinove Zebedeove*.

16. STOLJEĆE

Sindetična dvojina ostvaruje se u genitivu, dativu, akuzativu i instrumentalu imenica i zamjenica, kao i u prezentu i aoristu glagola u predikatu uz dva imenovana subjekta:

...kako počtovani i razumni muž ivan, sin jurka banića iz selac i s svoju ženu... i kada *niju* gospodin bog prestavi od sega svita... (AC, CLXXIII), ...i ja Mike gori rečeni i s mojim bratom dah ta moj list Grguru svrhu sebe i sverhu *naju* ostanka za veće verovanja... (MŠ), ...ja Grgur dah Juraku jedan kus vinograda...ki bi *naju* to pogovoril da zaostaje gospodinu 25 grivan... (MŠ), ...kako počtovani i razumni muž ivan, sin jurka banića iz selac i s svoju ženu...i to po nega smrti i nega žene za *niju* duše i *niju* oca i matere i *niju* ostalih pričih... (AC, CLXXIII), ...knez grgur orlovčić z edne strane a z druge plemeniti knez petr kružić...ako bi gospodin bog sudil koga meju *nima*, tr bi umarl prez ostanka, da on ki bi od *niju* živ ostal da e on ered... (AC, CCX), ...kako prokuratur i komisar odlučeni Antonie vdovice bivšega Grgura Lemešića Kastlanina i tolíkoe *niju* kćere ka e roena v nih matrmonii... (HGI, 1), ...župan Fran Tananaj, sudac Martin Bernković, ordinariji, sudeć pravdu, poli *njiju* župan Bartol Pulizhanac... (OVS 1, I. 21), ...Paval Brajković, tužeć se na svoga brata Jurja, da su mnoge deferencije i dugi meju *njima* i da ne more imeti od svoga brata toliko v dugu i računii... (OVS 1, II. 21), ...i sciniše se dobrovolnim zakonom s iliju i š nega *sinma* jurem i markom za dukatov 5... (AC, 34), ...kako pride zapovid po listu nega milosti meni martinu hotkoviću i meni popu martinu šimkoviću, plebanušu vrhovačkomu, da *budeva* u kupu nih milosti i da *skupiva* plemenite ljudi... (AC, 33), ...priseže Matij Brnčić i Agnija, hći Žalvestrova tim putem, da *prisežeta*, da ni plaćal te rečene biri... (PZB), ...da svaka korist ka je na tom gnjoju prirasla, *imata* Paćalat i Brnardić na dvoje razdelit... (OVS 1, I. 16), ...naipvo kada se delit *hotisva* v benetki ja pre Jeronim Greblo plovan z Baldom Benčićem starešinu svetoga bartolomeja cić potrib... (G, f-63v), ...Ja Matej Kosić svojim sinom Tomašem...kako bi za naše glavne potribščine i *počesva* ponujati... (MK), ...i tomu sam višć da *se utakmista* novaković s pedničem za blaža zrčića... (AC, CXCII), ...knez grgur orlovčić z edne strane a z druge plemeniti knez petr kružić...*oblubista* i *zavezasta* se edn drugomu... (AC, CCX), ...i tu budući Petar Furić i tolíkai Kolman, njegova svak, i tu *se načinista* i *kordasta* dobrovolnim zakonom kako prijateli s prijateli... (HGI, 2).

U prvom se primjeru u akuzativu dvojine realizira oblik preuzet iz genitiva dvojine zamjenice *mi*. Istovjetnu pojavu genitivno-akuzativnog sinkretizma usustavljenu prema oblicima dvojine čuvaju i čakavski pjesnici 16. st. (Daničić 1874: 228).

Kolebanje u odabiru dvaju gramatičkih brojeva u istom kontekstu razvidno je u glagola i zamjenica:

...ja pre Jeronim Greblo plovan z Baldom Benčićem...*vazesmo* za kruh meso tr vino i sir *stratista* libri 2 so. 6 prvo večer v Kopri k večeri *stratisva* so 12, jutro dan v utori k obedu i k večeri libru 1 so 12 v sredu v Izuli k obedu *stratismo* so 7 v sredu večer v Pirani *stratismo* so 12 v četrtak v Kvrlah *stratismo* so 16 v petak večer v Benet-

ki prišadši za barku *dasva* libri 2 so 8...k večeri *stratisva* za ribu uli tr vino so 16 za grozdji breskve i lišnaki ča *darovasva stratisva* libri 2 so 7... v sredu k obedu i k večeri *stratista* libru 1 so 13...za fit kuće dan 10 *dasva* libar 3 so 12 za vazu srebra *dasva* so 12 za bandire li peneli 2 fornide i ih palice *ostavisva* i *dasva* meštru Dumenigu Batoću dukat 15...a za nih supliment *ostavisva* i *dasva* mistr Davidu Bembu dukatov 18 po libar 6 so 4 po dukati montaju libar 111 so 12 *dasmo* kapare...na dobar kont rečenim potrib i stvari *ostavisva* i *dasva* miser francešku salamonu dukatov 50...za barku nazad v Kopar *dasva* libar 2 so za ribi v Kopri *dasmo* v sredu libru 1 so 4...za pari 6 prebic keh par 1 *dasmo* gospodinu kapatanu a ego bratu miser zvan Francešku *poslasmo* tri pare a pari 2 *poslasmo* gospodinu Davidu Bembu koe montaju libar 6 so 12 kada *poiodosta* starešini v Kopar prvara na 25 po rečenu robu *stratista* libri 2 so 13 potom *dasmo* gospodinu kapetanu miser Jakumu Salomonu na zadovolenie i suplimen...(G, f-63v-64r), ...Petar Puhar, tužeć se na Ivana Verdeža...da najdi vsaki od njih jednega čovika ki *jih* umire i račun pravi meju *njima* store vsakim dobrim razlogom ...(OVS 1, II. 8).

Sindetična množina ostvaruje se u:

a) genitivu, dativu i instrumentalu imenica i zamjenica te prezentu, aoristu i imperfektu glagola u predikatu uz dva navedena subjekta:

...pred *pričami*: Jurin Bakšić, Ivan P...ć...(M, 2), ...pred *svidoci*: Žuvanom Nadalićem i pred Luku Forcinićem...(L, 10), ...meju Frankom Tananajem i svojim bratom Ivanom...počtovani oficij odluči da vsaki od *njih* najde po jednoga ili po dva dobra muža, ki takovu deferenciju meju *njimi* ukvitaju...(OVS, II. 28), ...dužan gospodinu Mikuli Bici i gospodinu Marinu Nimirića...a ta rečeni Mikula, da se ne čini veće spizi nemu, od svoje dobre vole daje *nim* i prodaje za sebe...(L, 131), ...jošće *čine* Anton i Dumac rečeni meju sobu dogovor i pat...(L, 10), ...predaše u ruke Radula Dajića, *biše* Matijaš i Ivan Oršić...(AC, 43), ...na to *se kurentaše* Kata i Dumka...(L, 168), ...na to Grge Novaković i Grge Brezarić *odgovorismo*...(AC, CCXCIV), ...učini matermonij mej gospodinom Linardom Bilferštofem...i mej gospu Katarinu...i ni se našlo niedno zbranje i na to *imehu* svedoki suca Ivana Frankina i suca Lodu Čikulina...(OMV), ...učini matermonij mej Jurjem Radakovićem od Staroga grada i mej hćeru Jurja Spaderića...i na to *imehu* svedoki suca Ivana Frankina i misera Ivana Huntalića...(OMV).

b) lokativu i instrumentalu imenica te u prezentu i imperativu glagola u predikatu uz tri imenovana subjekta:

...ima se meso štimat po *suce* Petre Marote ili Tomičiće ili po Rokine Zavidići...(KZ 3, 65), ...pred *pričami*: Andreja Marinčić, Mate Bogović, Vorih Matković...(M, 21), ...i ti rečeni kontentaše pred *svedoki*, Jakov Sergović, župan v to vreme v Boljune, drugi Matej Žvanić, 3. Bartolomej Štrocio...(BM 1), ...pred *svidoci* Antonom, buterom, i pred Bertulom Rumanolićem i pred manu dom Mikulu Krstinićem...(L, 71), ...pred *svidoci*: Antonom Taraboću i pred Jivanom Harvoićem i pred Franićem Fantićem...(L, 100), ...kade *prodaju* Jure Lukša, Matija Nemarnik, Ivan Kaligar a to *proda-*

ju Juretu Glogovcu jedan bakon sinožete... (M, 17), ...*imejte* na troje razdelit rečeni Grgur i Jakov i rečeni unuk i da imejte svi tri brigaču veršiti... (OVS 1, I. 16).

c) instrumentalu imenica uz četiri imenovana subjekta:

...pred *pričami*: Mihev Fabijančić, Mohor Štrpin, Brne Grgorović, Marko Pisarić... (M, 33), ...v hiše mene prebivanja kancelera niže podpisanoga pred *svedoci* Antonom Marinićem, Jakovom Petrčićem, Šimunom Petrčićem, Ivanom Cigulićem... (HGI, 4), ...ki vsi se kuntentiše pred *svedoki* na prežente, prvi župan Juri Rubinić, 2. sudac Juri Bradičić, 3. Ivana Bridčić, 4. Žust Modačić... (HGI, 19).

Sindetična kongruentna dvojina ostvaruje se u instrumentalu imenica, zamjenica i glagolskih pridjeva trpnih, kao i u prezentu i perfektu glagola u predikatu uz dva imenovana subjekta:

...nigdr se ne najde nego mate štefanić *svoima sinma* kirinom i filipom... i az mate štefanić s *moima sinma* više *rečenima* tu cenu dosplatih... (AC, CLXXV), ...pri nikoj roti ka e meju rečenimi nemanići i škvarići kako bude teklo zvrhu rečene rote meju *rečenima stranama*... (AC, CLXXXV), ...martin turčinić svojim bratom markom... da je na *niju* naručeno da *imata* dati list svojega netjaka martina koprivčića... (AC, CCXXXIV), ...dah im na to ponudna čovika Marka Šebetića i Peretu Babića, *ka ponujasta* bratu po zakonu našem... (JŠ), ...muž ivan sin jurka banića iz selac i s svoju ženu... *esta darovala* i *ostavila* svoju zemlju... (AC, CLXXIII).

U istom kontekstu paralelno se ostvaruju množinski oblici prezenta, aorista, perfekta, imperativa i glagolskoga priloga sadašnjeg, imenica i zamjenica zajedno s dvojinama u aoristu i u ličnih zamjenica:

...Antona Dračića i Pera Grguričića... i ako bi se *ti suci ne mogli* akurdati meju sobu, da *mozite* privzeti k sebi tretoga, koga *nima* bude drago... (L, 122), ...kako pride zapovjed po listu nega milosti meni martinu hotkoviću i meni popu martinu šimkoviću... da *mi vidimo* med knezem mihalem dešićem... i cića većega stanovistva *postavismo* pečat *naju*... (AC, 33), ...Ja Grgur i Jurak Šukli, *budući* meju sobom *stričići*, tako se *učinisva* dobrovoljnim zakonom... (MŠ).

Sindetična kongruentna množina ostvaruje se u:

a) nominativu, dativu, lokativu i instrumentalu imenica, zamjenica, pridjeva i glagolskih pridjeva trpnih, glagolskom prilogu sadašnjem, glagolskom pridjevu radnom, kao i u prezentu, aoristu, imperfektu, perfektu, imperativu i kondicionalu prvom glagola u predikatu uz dva imenovana subjekta:

...pušćam *mojim hćeram*, koliko jednoj toliko i drugoj... (M, 30), ...kako bi štimano po *štimađurih komunskih*: po Martinu Sladiniću i po Matiju Lepiću i pri *tih štimađurih* biše jošće Franić Dračić... (L, 107), ...pred *svedoki*, Ivan Rabak tr Anton Srulić *klicani*, *prošeni* za svedoke, pred *kimi* Ive Benčić pokojnoga Balda daje i prodaje Brtetu Pavletiću jednu kuću novu... (IB 1), ...Anton, sin pokojnoga Matia Ragužinića... z

Margaritu, materju svoju, *ozivaju se kuntenti i plaćeni* od Dumca Rertečića za njihov del kuće, ki *nih* pritendi v Osori...(L, 123), ...*ovo mi suci albitri*: ja Matii Lepić i ja Marku Šintić *budući obrani i oblubljeni* od Elene, žene pokojnoga Grgura Kučice, i oda vse obitelji neje da *imamo* odlučiti i odsuditi koliko ima dati Elena...*mi rečeni suci* naipria *odlučujemo* (L, 55), ...*svidoci biše* meštar Anton, buter i Anton Kirinić...(L, 8), ...Mikula i gospodin Marin više pisani *učinili su* z Mikulu Mikolićem vsi svoi računi, i *budući se* tako *saldali* pred manu nodarom i pred *svidoci* niže pisanimi, edan drugomu *čine fin*...(L, 131), ...*svedoki behu* Ivan Grohovac i Juraj Franković...(OMV), pušćam Petru i Juretu...da *imaju* parti kako *pravi brati* i da *se nimaju* partit (M, 29), ...Anton Dračić i Pero Grguričić...i ako *bi se ti suci ne mogli* akurdati meju sobu (L, 122).

b) nominativu, genitivu, dativu i instrumentalu imenica, zamjenica, pridjeva i glagolskih pridjeva trpnih, kao i u prezentu, aoristu, perfektu i imperativu glagola u predikatu uz tri imenovana subjekta:

...zamiriše se *počtovanimi ljudi mejaškimi* po imenu s Kotora sudcem Petrom Katričićem, 2. satnikom Frankom Županom, z Bribira sudcem Šimunom Lisatićem...(PZB), ...a v kući popa Mikule Krstinića i pred *svidoci* niže *pisanimi*...domin Šimun Dundović i Luka Grandić od Silbe i ja pop Mikula Krstinić...(L, 6), ...mešer Andria Koštantinića i Antića, sina Luke Forcinića i Matia Matočića, činim *nim* u kunišenciju da *jimaju* prokurati i odgovoriti i kumpariti i razviditi vrhu toga narejenija i budi *nim* u kunišenciju...(L, 114), ...na tom *biše svidoci*: domin Šimun Krapulić i Pero Stuparić i ja pop Mikula Krstinić...(L, 1), ...to *esu svidoci*: Jivan Gucić i Jakov Frilingotić i ja pop Mikula Krstinić...(L, 4), ...mi Matii Barićević i mi Matii Belanić i mi Martin Stuparić...i *mi suci* više *pisani, budući učineni kumpromesuri*...i *mi suci budući* *slušali* ednu i drugu stran i *vidili* njihove pisma i tale i računi, ke *esu* prid *nami*...i *mi budući* *judikali* po našoi kunišencii, naipria *činimo* penu...*ovo mi suci* više *pisani albitraturi osujujemo* i *šentencijuemo*...*ovo mi suci* više *pisani prisegosmo* da to *ne sudimo*...(L, 57), ...Matii i Blaž i Anton, zgora *pisani*, kadi *naidoše* za svojih sudac ki *sudiše* više te ograde...naiparvo Jivana Simičića, drugi Jivan Jurinić...treći Matii Belanić...sada *mi suci* do naše kušencie *osudismo* da plati Matii i Blaž Antonu...(L, 171), ...od strane Štefana Gregorjanca *bili su* knez Miho Vojković, knez Juraj Govorković, knez Petar Brcković...(AC, CCXCIV), ...*biše prizvani* na svedočastvo *dobri i počtovani muži*, prvi Martin Šimković, 2. Ivan Postolar, 3. Ivan Gašparović...(IG).

c) nominativu, akuzativu i instrumentalu imenica, zamjenica, pridjeva i glagolskih pridjeva trpnih, kao i u prezentu, aoristu, perfektu i imperativu glagola u predikatu uz četiri imenovana subjekta:

...stavim *moe prokurore* gospodina Jakova Papića i gospodina Ladovika Dehanića i gospodina Ivana Eleničića i gospodina Ivana Družinića i da *imajte* vršiti to *moe* nareene...(OMB, 232),), ...na to *esu svidoci*: Žuvan Dračić i Anton Dračić i Matii Lepić i ja pop Mikula Krstinić...(L, 27), ...na to *esu svidoci*: mišer Andria de Cipro i pop Ivan Božićević i Jivan Dundović i ja pop Mikula Krstinić...(L, 73), ...i z *svedoci* svo-

jimi po imenu z Baštijanom i z Lenartom Turkom i z Jaklinom Hočevarom i z Franom Muhvićem i zgora rečeni Ambrož z *svedoci* zgora *pisanimi* povida da je kupil u Gerovu zemlje... i *ti* zgora *rečeni* *svedoci* *povidaše* da je Ambrož Merle te zemlje zgora rečene kupil... (AM), ...pred tom vojskom *jesu ovi*: Ali beg, brat Perhat pašin, a drugo hlivanjski beg, a treto Koraćević, lički beg, a četerto Čehaja hercegovskoga baše... *ti* *vsi* sa *svojimi silami* sada van *gredu* kako se zgora uderži i *jur vsi* v Liku *prišli* *jesu* *spravni* putovati... (IKTV, 42), ...na *to biše* na *svedočastvo* *prizvani* i *prošeni* *počtovani* *muži* Mihovil Tkalčić, Ivan Jurković, Mikula Zubar, Baldak Militonić... (HGI, 2).

17. STOLJEĆE

Sindetična dvojina ostvaruje se u genitivu, dativu, akuzativu i instrumentalu zamjenica i glagolskih pridjeva trpnih, kao i u prezentu glagola u predikatu uz dva imenovana subjekta:

...kako sam ja zгоре rečeni Miko Kralj s mojim sinom Juretom iz *naju* ljubavi i dobre volje prikazali... (LMK), ...ki imaju *providat* za rečene *uridin* pod njih dušu, a to mojega brata Lovrića i Jurja Stipkovića i pušćam vsakomu od *njiju* 1 ovcu za *njiju* meriti... (ZND, 16), ...i reče rečeni pop da *kuntredikuje* se ono pismo, ko je učinil s *nevestum* a za uzrok da se on nahaja *shinjen* i da on nahaja već *deferencij* *meju* *njima* i cetera... (ZVN, 31), ...pušćam li *rečenima* Kati i Franiću jednu bači i jednu škrinju... (ZVN, 18), ...ča budem pisal... i na *godišće*, kako je zakon *varbanski*, i to *činita* skupa s njega... (ZVN, 33), ...prežento Matija Furentina i Barića Bozanića... da *moreta* kumparit za rečeni *plk* preda vsaku pravdu *duhovnu*... (GV, 7), ...a onoga ulja da ga *darži* moj brat i da ča bude od njega, da *dilita* na pol s moju ženu... i da skupa *dobivata* s moju ženu i da njoj nima *kratit*, kada bude njoj *tribi*... (ZVN, 23), ...del najparvi, ki *dopade* Luciju... del drugi ki *dopade* Katarinu... da *imata* činit obadva vrata... (ZND, 20), ...Franko i Kate... i oću da mi *imata* činit vsaki jedne mise *svetoga* Gargura... (ZVN, 18), ...ki budu *providali* za moju dušu, a to popa Petra Bolonića, moga *netjaka* i popa Pera Harbića i da *imata* da se *ovarše* vse zgora rečene službi... (ZVN, 28).

Sindetična množina ostvaruje se u:

a) genitivu, dativu, lokativu i instrumentalu imenica i zamjenica te prezentu, aoristu, imperfektu, imperativu i glagolskom prilogu sadašnjem u predikatu uz dva navedena subjekta:

...zaradi dote pokojne matere Mande dade *sestram* Jeli i Luci *sakoj* pojednako... (Š, 47), ...*svidok* Grgo Mihin, *svidok* Stipan Fućin... i ja Luka *potvrđih* prid *svidoci* kako je zgoru rečeno... (Š, 48), ...ka zemlja bi *štimana* po *rotnicih* Bartoli Poloniji i Matiji Topolići *libar* 50... (ZVN, 5), ...kako Ivan Latko i njegov brat Miho... čim bi se mogal *njih* obraz *pogrubiti*, nego *vazda* *svital* obraz *pokazati*... (SHK 2, XXVI), ...da je mozi *izneti* Jive i Tome moji *unuci* *vazdi* *jisti* kuće *Juranove* i ja je *njim* *ostavljan*... (Š, 75), ...kadi se čini jedan *kumpromes* *meju* Antonom Farligodićem i Mikulom Brnardi-

nim...da sve deferenci ke su meju *nimi*, a radi stana, ko e bilo Paladinevo, da *im* rasudi Gargur Lečić... (L, 189), ...kadi ja Ivan Dudižić, budući aparzento i moja žena Margarita, kadi *dasmo* i dobrovolno *publikasmo*...a tu zemlu *dajemo* za ljubav božju...dobrovolno ju *dajemo* jistomu dominu Gašparu... (L, 206), ...paki da mu *daju* Jakov i Mikel libar 13 i pol i *platiše* za n dug... (L, 252), ...da *razdile* Dolac Ivan moi bratić i Stipan moi pastorak na po... (Š, 3), ...i na publikanju ovoga odlučnja *bihu* svedoki Andrej Diraka i meštar Ivan Mojtić... (PZOV, 17r), ...Gašpar Martinolić i Matii Jivičić, *budući* aparzento, kadi ja Gašpar zgora pisani prodaem Matiju zgora pisanomu... (L, 396), ...*budući* aparzento Matii Dračić i Mara... (L, 640).

b) dativu, akuzativu i instrumentalu imenica i zamjenica te prezentu glagola u predikatu uz tri navedena subjekta:

...ostavljan *hčeran* moga sina Mate: Jeli i Ivi i Kati po jednu kurdelu... (Š, 143), ...pred *pričami*: Petar Škorjenac, Marko Pisarić, Mikula Matković... (M, 27), ...kako je va veki puk župana, suca i komunščaka kladal, takajše odsada napred, da *jih* ima kladat komun po starem običaju... (MZ, 255), ...Mohor Štrpin, Vice Petrović, Jure Fabijančić, pred *kimi* čini pisat ov svoj taštament Martin Petrović... (M, 83), ...Juri Matković, Pere Matković, Mate Matković pred *kimi* čini pisat ov svoj taštament Juri Vodnjak... (M, 102), ...ostavljan polovicu...Peri, Grgi i Vidi...a kada to *svrše*, da mi ima svaki sin davati po jednu misu malu ubah... (Š, 12), ...zavah Matia Baričevića i Gašpara Lečića, komunski štimaduri, tretu obrani Martin Stuparić, da *štimažu* sva negova dobra... (L, 265), ...š njim *stoje* Jure Šubić, Mihalja Šubića udova, udova Vuka Garčenićka... (OU, 259), ...Ive, Pave Špehar i Jure Vlah *daju* na leto pinez fl. 1 kr. 10, *daju* kopuna 1... (BSU, 327).

c) instrumentalu imenica i prezentu glagola uz četiri navedena subjekta:

...prid *svidoci* gospodinom dom Jurom Juretićem deto Bešom i Stipuirom Lovrićem i Šimon Dejanovin i Tomasom Pavlovim... (Š, 214), ...pred *svedoci*, popom Gržanom Agnušićem i popom Frankom Škarpinićem i popom Petrom Frankovićem i vlastelinom podknežinom Pavlom... (ZND, 20), ...ostavljam braći mojoj Juri, Mati i sinovcem Pavi i Mišeli da *razdele* meju sobom... (Š, 36), ...da mu *imaju* dati moji sini Mikula i Šimun i Vuko i Jele dukat 15... (Š, 146), ...Marko Jaković, Mikica Ivkovića, Jurko Jurković Ivanov, Jurko Jurković Ivkov, *tlače* vsaki 3 dni... (OU, 280).

Sindetična kongruentna dvojina ostvaruje se u nominativu, genitivu, dativu i akuzativu imenica, zamjenica, pridjeva i glagolskih pridjeva trpnih, kao i u prezentu i aoristu glagola u predikatu uz dva imenovana subjekta:

...budući tu prežento Marica...reče da prodaje za se i za nje brata Mikulu njih mesto za njih kuću, vart popu Gržanu Bozaniću...ki vart je meju ovimi kunfini, z bure mirišće redi p. Bilca, z tramuntani vart rečenoga kupca, z garbina vilaz rečenoga varta, z juga kuća *rečeniju* prodavcu... (ZVN, 30), ...i činih moji prokaduri gospodina plovana i Jurja Starčića *ka imata* ovaršit vse moje urdini, i to *njima* stavim na *njiju* dušu i

poli *njiju* da bude Guštin Podčić... (ZVN, 18), ...pušćam zgora *rečenima* Kati i Franiću moje brajdi na Bolančini, da je *razdilita* na pol i da mi *imata* činit obeda dva... (ZVN, 18), ...referi Juraj Plišić i Matij Šimanić, *ka štimasta* zgora rečenu zemlju... (ZVN, 7), ...ke bih pustil popu Jurju Fugošiću na suknu i popu Mihovilu ako ne bi bila toliko valjala rečena sukna da *se imata* doplatit *rečena popa*, a to moji redi... (ZVN, 12), ...ka zemlja bi štimana po Mikuli Čarnčići i Zaneti Gardovići libar 40 od kih pinez *se ozi-vata kuntenta* i *plaćena*... (ZVN, 15), ...pušćam popu Šimunu Frankoviću i popu Ivanu Podčiću da *sta obligana* činit toliko mis koliko gušta... (ZVN, 18), ...referi Petar Fugošić i Ivan Radivojić, *ka štimasta* zgora rečene zemlje... (ZVN, 19), ...referi Bartol Polonijo i Mikula Lahović, *ka štimasta* deli od kuće... (ZVN, 25).

U istom kontekstu paralelno se ostvaruju množinski oblici imenica, zamjenica, pridjeva i glagolskih pridjeva trpnih, kao i prezenta, aorista i perfekta zajedno s dvojniskima u zamjenica i glagolskih pridjeva trpnih te prezentu, aoristu, perfektu i glagolskom prilogu prošlom:

...*mi muži* Mikula Bozanić i Matij Plišić, *muži izabrani* meju redimi p. Tanića za poštimat njih vse blago ča *nam* pokažu, i *mi* za oblast i libertad, ku *imamo* od njih, kako se udarži na kumparmesi, pisano manu nodarom miližna 1633. decembra dan 16., i *mi vidivša* vse njih pošišijuni i *jesva poštimala* po *naju* kušenciji ča je najpravije... (ZND, 22), ...referi Ivan Bozanić i Vicko Harbić, *rotnici* kaštela *ka štimasta* zgora zemlju libar 65... (ZVN, 2), ...referi Mikula Galac i Matij Pavan, *ka štimasta* zgora rečene mesta... (ZVN, 3), ...referi sudac Juraj Bolonić i Gržan Stašić, *rotnici*, *ka štimasta* zgora rečeni tarsovi... (ZVN, 4), ...budući tu Katarina, žena p. Matija Radivojića, i nje sin Matij, *ka rečena prodajeta* nje bratu Matiju Šmrikovcu *njih* zemlju...li *rečena prodajeta* li rečenomu *njiju* mošunišće i vart poli njega kuće... (ZVN, 6), ...referi Franko Plišić i Matij Šimanić, *ka štimasta* zgora rečenu zemlju...da *su voljni* uživati, dati i darovati i prodati... (ZVN, 8), ...referi Juraj Bolonić i Mikula Žoržić, *rotnici* od Varbnika, *ka štimasta* zgora rečene zemlje... (ZVN, 11), ...budući tu prežento Petar i Matij Garčkovići, *brati*, *sini* p. Mikuli, *ka rečena prodata* zgora rečenomu Marku *njih* zemlju na kunfini dobrinjskom... (ZVN, 15), ...i činih *mojih prokaduri* gospodina plovana i Jurja Starčića, *ka imata* činit ovaršit vse moje urdini... (ZVN, 18), ...referi Petar Fugošić i Matij Topolić, *rotnici*, *ka štimasta* zgora rečene zemlje... (ZVN, 20), ...na dan 30. novembra *bili* Mikula Bozanić i Andrija Tolanić, *ka razdilista* kuću p. Katarini Jurčića... (ZVN, 25), ...referi Bartol Polonijo i Ivan Fugošić, *rotnici*, *ka štimasta* rečena reda libar 30... (ZVN, 27), ...po štimi ku nam učini Mikula Žoržić i Matij Ostrogović, *rotnici*, *ka štimasta* rečeni vart libar 12... (ZVN, 30), ...*ki muži biše izabrani* Mikula Bozanić od Varbnika i Matij Plišić od Dobrinja, dajući *njim* oblast i libertad, da vse, ča *učinila*, da *sta* dobro *udelala*... (ZND, 22).

Sindetična kongruentna množina ostvaruje se u:

a) gotovo svih padeža imenica, zamjenica, pridjeva, glagolskih pridjeva trpnih, kao i u gotovo svim glagolskim oblicima uz dva imenovana subjekta:

...a ta zemla bi štimana po *štimadurih komunskih* Martinom Stuparićem, drugi Mikula Šimičić...*štimadurom* soldini 20...(L, 420), ...ostavi *njegovim kćeram* Mari i Petrici svakoi po libar...(Š, 21), ...a bi štimano libar 30 po *štimadurih komunskih*: Garguru Lečiću, drugomu Martinu Stupariću...(L, 209), ...svidok Mate Munjin, drugi svidok Stipan Kovačev...*prid svidoci zgoru rečenimi*...(Š, 116), ...Stipe i Grgac Franković *drže* celo selo, *dužni su* tlake u tjednju dni 6...(BSU, 335), ...Paval i Jure Oklopar *drže* celo selo *dužni su* tlake u tjednju dni 6, *nimaju* volov, *daju* kablovine pšenice kup 2...(BSU, 336), ...ako *bi se razdilili moji unuci* Stipan i Luka da *jimaju* davati svaki po četiri kvartuča...(Š, 37), ...hći Kate i zet Mate...ako *donesu* ča *su ponili*, da *jimaju* sve diliti skupa u miru i da *jim* je priporučena duša...(Š, 44), ...ostavljan sve moje Jivi i Stipi *sinon mojin*, ako *bi jin* ko inpača dava od Teginje da *nimaju* nikomur nišće dati...(Š, 54), ...*bihi svidoci zvani i moljeni* gospodin Gargo Hreljanović i Mate, sin njegov *ki bihi* aparžete...(Š, 163), ...ko se nahodi nobilo i štabilo *mojim sinovom* Stipanu i Grubiši i da *su oni* od svega *gospodari* i zato hoću da *moji sinovi jimaju* govoriti 2 veršarija na svetoga Šimuna za ubah i ako *bi se moji sinovi razdilili* da *jimaju* dati mojoj ženi hranu...(Š, 195), ...*budući* na to *svidoci zvani i moljeni* Anton Vladić i Gašpar Grandov...(Š, 199), ...ako *bi se razdilili moji sini* Šimun i Jure da mozi uzeti moja žena Jele *treći del*...(Š, 210), ...a to *štimaše i rasudiše suci*: Martin Budinić i Matii Barićević...(L, 262), ...kadi mišer Kamilo, drugi mišer Zuvan od strane Grable, kadi *prodaše* daciju meštru Jivanu Šuvriniću za libar 100 i 90, da *oni vazmu*, ča *naidu* sada a bon konto...(L, 263).

b) nominativu, genitivu, dativu i instrumentalu imenica, zamjenica, pridjeva i glagolskih pridjeva trpnih, kao i u prezentu, aoristu, imperfektu, perfektu, futuru prvom i kondicionalu prvom glagola u predikatu uz tri imenovana subjekta:

...*unukom mojim* Šimunu, Mati i Mihi ostavljam po edam klobuk...(Š, 7), ...ostavljan *mojin sinon* Vuki i Mikuli i Šimunu...(Š, 146), ...*prid svidoci* zdolu *rečenimi, moljenimi i zvanim*...svidoci Petar Makarunić i Mate Alićev i ja pop Matij Vodanović...(Š, 59), ...Ive, Petar i Tome Kuzmak...*dužni su*, kako i ostali taki pred *njim*...(BSU, 314), ...Hodak Munjasović, Ravsav Perić i Vukosav Vršnić...*ovi Vlahi* gore *napisani* vsim malim i velikim *dužni su* ravno kako i Ponikvani, listor se van izmiče, da *ih* gospoda na vrata gracka na poredovnju...(BSU, 348), ...Jure, Lovre i Mikac Radočaji *drže* sela pol, *dužni* tlake u tjednju dni 3, *daju* pinez kr. 40...(BSU, 342).

c) nominativu, dativu i instrumentalu imenica, zamjenica, pridjeva i glagolskih pridjeva trpnih, kao i u prezentu, aoristu, perfektu, futuru prvom i kondicionalu prvom glagola u predikatu uz četiri imenovana subjekta:

...ostavljam...*moim nećakom* Šimi i Grgi i Luki i Mati ujedno libar 8...(Š, 94), ...ostavljan *mojin hćeran* Mari i Kati i Jeli i Šimi po jednu pokrvaču...(Š, 138), ...ja Dumka, hći pokojnoga Antona Škrivanića, činim za se i za moe sestre, ča e Mare i Mika i Matia, *mi prodaemo* on naš pol kuće ki e va dvori Ragužinića...a to *prodaemo* Jivanu, sinu Mikela...(L, 565), ...pred popom Gržanom Agnušićem i popom Fran-

kom Škarpinićem i popom Petrom Frankovićem i vlastelinom podknežinom Pavlom, kancilirušem od Karka, *budući tu rečeni svedoci* i pred *timi* bi puplikana zgora rečena sentencija...(ZND, 20), ...Petar Milašinčić, Juraj Milašinčić, Petar Muškovac, Mate Muškovac...*ovi zgora imenovani slobodnjaki* na konjih *služe, ne plaćaju* ništar...(OU, 234), ...Mato Bučić, Mihal Lončar, Jurica Tentić, Ivan Malković...*dužni su* z listi hođiti...(OU, 237).

18. STOLJEĆE

Sindetična dvojina ostvaruje se isključivo u instrumentalu imenica uz tri imenovana subjekta:

...a prid *svidocima*, a to alfirom Stipanom Dobrićem, Matom Jurasom i Stipanom Petrinovim sva tri od ovoga sela Štaflića...(TK, 3), ...i pri *svidocima*: Josip Sunarin, i Josip Butir i Matij Vizulinov, poznani, zvani i moljeni...(TK, 8), ...prosti prid istom i prid *svidocima*, i zapečati prid *svidocima*... Josip Sunarin, i Josip Butir i Matij Vizulinov...(TK, 8).

Prodiranje dvojniskoga nastavka u imenica uz tri imenovana subjekta vjerojatno nastaje pod utjecajem štokavskih pisanih tekstova.

Sindetična množina ostvaruje se u:

a) dative, lokativu i instrumentalu imenica i glagolskih pridjeva trpnih te prezentu i imperativu glagola u predikatu uz dva navedena subjekta:

...a to sve pred *svedoci*, pop Mikula Kraljić i pop Matij Vešković...(HGI, 29), ...i to pred *svedoci* Tomom Veljačić i Matijem Bisturićem...(HGI, 44), ...kako bi štimano po *rotnicih* sucu Jurju Franki i Ivanu Jaderliniću za libar 55...(HGI, 29), ...nudih moj treći talj gore *imenovanim* Juretu Horvatu i Marku Kružiću...(LMB), ...ja Tomas, Jurja Vlahinića sin, i moj brat Barto *dajemo* oblast i slobod našoj materi Elini...(Š, 235), ...bekari, to je Andrija Puha i Gergura Perića, suprot keh bi bila tužba i vapaj da oni *prodavaju* ovčinu za škopčevinu...da *deru* živinu i oderto meso *nose* zvani z perikuli mnogemi od boli, da *prodavaju* po svojoj volji prez štíme...(PZ, 18v), ...ostale zemlje da budu razdijeljene među mojom ćerom Mandom i Ivanicom, i *neka plate* duge...(TK, 10), ...pušćam vrti v Kačinjah Franiću Ilijiću i Mikuli Ilijiću, da je *fadigaju* i *primlju* frut od njih...(HGI, 38).

b) lokativu i instrumentalu imenica uz tri navedena subjekta:

...pred *svedoci*, gospodinom plovanom popom Mikulum Ilijićem i popom Antonom Jederlinićem p. Tomića i žakan Franić Petriš...(HGI, 33), ...u kući pribivališta niže pisanoga testatura i pri *svidocin* meštar Tome Stipanović, Stipe Savin, Nikola Kovačević...(TK, 7).

Sindetična kongruentna dvojina ostvaruje se samo u jednom primjeru, u dativu imenica i zamjenica uz dva imenovana subjekta:

...u Podbiranju zvana Točilo koju ostavlja *svojima sinovcima* Mati i Ivanu, *sinovima* pokojnoga Paula, svoga brata...(TK, 5).

U istom kontekstu paralelno se ostvaruju množinski oblici imenica, zamjenica, pridjeva i glagolskih pridjeva trpnih, kao i prezenta i perfekta zajedno s dvojskim u imenica, zamjenica, pridjeva i glagolskih pridjeva trpnih uz dva ili tri navedena subjekta:

...prid *svidocim*, Matom Berketom, sin pokojnog Antona i Antonom Burića, sin po. Stipe *zakletima* od mučanja dokle živiti bude testaturica...prid zgora *rečenim svidocim* zakletim kako gori od mučanja...(TK, 9), ...ostavlja *istim* Ivanu i Mari, i *njima* darijem za onu ljubav koju *su* mi učinili i oko mene *trudili* i mojoj nemoći i *ranili* me i što mi je ko dužan i ono *njima* sve ostavljam neka sebi *oni naplate*...(TK, 8), ...ostavljam momu zetu Mati i njegovoj ženi...ostavljam *istima* zgora *rečenim* zemlju u Kariči na Mikelovu i da *imadu* zapoznati Ivanicu Mateljanovu...(TK, 10), ...prid *svidocim* Gospodinom Miškom Mičeljevićem, Gospodinom Antonom Šitinim, i Andrijom Burića...prid zgora *rečenim svidocima* bi od njega potvrdjen...(TK, 5), ...prid *svidocima* gospodinom Antonom Šitinim, Božom Šimerinin i Jurom Rabadanovim, *poznanim*, *zvanim* i *moljenim* i od mene vice-paroka *zakletim* mučati dokle žive zdol rečeni testatur...(TK, 6).

Sindetična kongruentna množina ostvaruje se u:

a) nominativu, genitivu, dativu i instrumentalu imenica, zamjenica, pridjeva, glagolskih pridjeva trpnih, kao i u prezentu, aoristu, perfektu i kondicionalu prvom glagola u predikatu uz dva imenovana subjekta:

...a na 1680. pod županom Petrom Ninčevićem i *njegovih sudac* Jurjom Ugrinom i Ivanom Ninčevićem...(MBP), ...prid *svidoci zvanimi* i *moljenimi*: Šimunom Šljokinim i Matom Fućinim...(Š, 229), ...od kapitanov Iža i Molata iz jedne strane a kapitan na ime komunov od Punte Bijanke i Božave iz druge strane...navlastito za stignuti mir meju *timi komuni* i odvratiti neskladi...(IRS), ...ponudih moj treći talj gore imenovanim Juretu Horvatu i Marku Kružiću i *oni* dobrovoljno *vazeše* moj talj i pogodismo se sami med sobom da *oni* meni *isplate* za sumu r. pinez 50...(LMB), ...pušćam Ivanu i Juriću Uravićem, ča *su sini* p. Ivana Uravića...i da *mole* boga za me...(HGI, 33), ...da mu pišem za njegovih prokraduri a to Franića Ilijića, sina Mikuli, i Mikulu Ilijića pokojnoga Gergura i da *oni imaju* prokurat...i to *njim* pušćam na njihovu dušu, da mi *imaju* prodat mesto ko je na termuntanu...(HGI, 38), ...kako *su* jih *juštali muži publiki*, to jest Ivan Pavačić i Petar Jelderlinić...(HGI, 44).

b) nominativu i instrumentalu imenica, glagolskih pridjeva trpnih, kao i u prezentu glagola u predikatu uz tri imenovana subjekta:

...i prid *svidocim* Gospodinom Miškom Mičeljevićem, Gospodinom Antonom Šitinim, i Andrijom Burića, *poznanim*, *zvanim* i *moljenim*, i od mene vice-paroka *zakle-*

tim mučati... (TK, 5), ...*prid* gospodinom Antonom Šitinim, Božom Šimerinin i Jurom Rabadanovim...*prid* zgora *rečenim* *svidocih* i na njihovo vidjenje s giban... (TK, 6), ...*prid* *svidocim* zgora *imenovani*...*prid* signor Antonom Rožanom, Anton Pekić, Ivan sin Bože Makina... (TK, 10), ...*pušćam* Ivanu Uraviću, sinu Mikulinu, i Juriću i Ivanu, *ča su sini* p. Ivana Uravića... (3x, HGI, 33).

c) dativu imenica i prezentu glagola u predikatu uz četiri imenovana subjekta:

...*zapovidamo* Mihi Jadresku, Jivi, Bari i Jerku, *sinon* jistoga Mihe iz Mergljane, da *se nimaju* pačati u zemlju pod maslin u Vodašćine i da ju *imaju* pustiti stentati dijaku d. Jakovu Peteriću... (HGI, 37).

ZAKLJUČAK

Na temelju iznesene građe (13. – 18. st.) mogu se izvesti sljedeći zaključci u pogledu odnosa između množine i dvojine uz dva, tri ili četiri imenovana subjekta:

a) množina i dvojina uz dva imenovana subjekta

Od 16. st. u imenica, zamjenica, glagolskih pridjeva trpnih i glagola postaje dominantnim gramatičkim brojem sindetična / sindetična kongruentna množina. U glagola se dvojina češće ostvaruje u 3. licu, rjeđe u 1. licu, a za 2. lice nema zabilježenih primjera. U pridjeva sindetična / sindetična kongruentna množina postaje dominantna od 15. st. Dvojina se javlja u svim razdobljima, osim u 18. st., ali od 16. st. ona više nije dominantan gramatički broj.

b) množina i dvojina uz tri imenovana subjekta

U svih vrsta riječi od 13. do 18. st. uvijek se ostvaruje sindetična / sindetična kongruentna množina. Tek u čakavske tekstove iz 18. st. prodiru rijetki oblici iz dvojine vjerojatno pod utjecajem štokavskih pisanih tekstova.

c) množina i dvojina uz četiri imenovana subjekta

U svih vrsta riječi od 13. do 18. st. uvijek se ostvaruje sindetična / sindetična kongruentna množina.

POPIS IZVORA

13. st.

1. PL – Povaljska listina (1. 12. 1250., u: Malić, D. 1988)
2. VZ – Vinodolski zakon (1288., u: Margetić, L. 1995)

14. st.

1. AC – Acta Croatica, VI. Razvod međa posjedovanja patrijarha oglejskoga, kneza pazinskoga, općine pazinske, vlade mletačke i drugih vlastelina zemlje istrijsanske (5. 5. 1325., u: Kukuljević-Sakcinski, I. 1863)
2. HS – Hrvatski spomenici, 35. Pribko iz Senja daje procjenjivati svoje trsje, što mu ga je uzeo prokuratur Petar poradi duga (Dobrinj, 21. 3. 1400., u: Šurmin, Đ. 1898)
3. KČS – Krčki (Vrbanski) statut (1388., u: Rački, F. i dr. 1890)
4. KZ – Kastavski zakon (1400., u: Rački, F. i dr. 1890)

15. st.

1. AC – Acta Croatica, XVIII. Juraj Kurnaćin daruje samostanu sv. Spasa zemlju u Bašci (Baška, 17. 7. 1419., u: Kukuljević-Sakcinski, I. 1863)
2. AC – Acta Croatica, XIX. Mate, sin Biersin, daje samostanu sv. Marije u Crikvenici dohodak od svoga trsja i zemlje (U Crikvenici, 27. 8. 1419., u: Kukuljević-Sakcinski, I. 1863)
3. AC – Acta croatica, XLVIII. Pleme Nebljuško privoljuje pred krbavskim knezom Tomašem, da može Gašparov sin Mikula u zaklad uzeti zemlju suca Dujma Vučića (U Ripču, 1. 5. 1447., u: Kukuljević-Sakcinski, I. 1863)
4. AC – Acta Croatica, XCVI. Minak Malinarić s bratom Ivanom prodaje zemlju Tomi Matašiću (U Grižah, 8. 12. 1474., u: Kukuljević-Sakcinski, I. 1863)
5. AC – Acta Croatica, C. Knez Martin Frankapan potvrđuje braći Lovrencu i Bartolu Čehoviću sela Pujevšane i Malu Prisiku (Novi, 10. 2. 1476., u: Kukuljević-Sakcinski, I. 1863)
6. AC – Acta Croatica, CXVII. Petrić Ivanko Marković miri se s Jurjem Kosinskim pred kraljevskim sudom u Bihaću (Bihać, 24. 2. 1487., u: Kukuljević-Sakcinski, I. 1863)
7. AC – Acta Croatica, CXXVIII. Opis trsja fratara sv. Mikule u Gvozdu, koje plaća biskupu krčkomu osmo (Krk, 8. 9. 1490., u: Kukuljević-Sakcinski, I. 1863)
8. AC – Acta Croatica, CXXIX. Draškovići utemeljuju samostan remeta sv. Pavla na Gradčini (Na Gradčini, 1. 11. 1490., u: Kukuljević-Sakcinski, I. 1863)
9. AC – Acta Croatica, CXXX. Ivan Kosinski zalaže dio svoje plemenštine prioru samostana sv. Spasa pred buškim stolom (U Bužah, 1490., u: Kukuljević-Sakcinski, I. 1863)
10. AC – Acta Croatica, CXXXIV. Nadstojnici crkve sv. Lucije u Kostreni daju vlahu Smolanu u nasljedni najam zemlju sv. Lucije, Župnicu zvanu (Bakar, 11. 3. 1492., u: Kukuljević-Sakcinski, I. 1863)
11. AC – Acta Croatica, CXXXVII. Buški stol uvađa fratre samostana sv. Marije u Zažićnu u posjedovanje plemenštine u Mohličima, koju im je u svojoj oporuci ostavio Dujam Vlaić (Tržić, 24. 9. 1492., u: Kukuljević-Sakcinski, I. 1863)

12. HS – Hrvatski spomenici, 38. Općina ostrožačka svjedoči, da je knez Ivaniš Čavski kupio polaču u Ostrošću od bratstva svete Katarine (21. 9. 1403., u: Šurmin, Đ. 1898)
13. HS – Hrvatski spomenici, 42. Župnik lovranski Raden razdjeljuje svoju imovinu (Lovran, 9. 5. 1410., u: Šurmin, Đ. 1898)
14. HS – Hrvatski spomenici, 69. Glavari hrvatskih Vlaha čine slobodšćinu imanju crkve sv. Ivana u Lici na gori Velebitu (Lika, 16. 7. 1433., u: Šurmin, Đ. 1898)
15. HS – Hrvatski spomenici, 74. Ban Anž Frankapan daruje knezovima Vignu, Grguru i Mikloušu Dubravčićima zemlje na Cetini pod Sinjem (Klis, 31. 10. 1436., u: Šurmin, Đ. 1898)
16. HS – Hrvatski spomenici, 91. Lucijan Desić ostavlja darove crkvi sv. Jakova i Filipa u Novom za služenje misa na ispokoj svojoj duši (Novi, 15. 12. 1445., u: Šurmin, Đ. 1898)
17. HS – Hrvatski spomenici, 109. Vinodolski sud rješava pravdu među Grižanima i Kotoranima dosuđujući ovima zemlju Drinin (Novi, 30. 12. 1450., u: Šurmin, Đ. 1898)
18. HS – Hrvatski spomenici, 118. Valentin Kikabonić kupuje selo Mavra Mikšića u Visočama (U Visočama kod Lovrana u Istri, 1454., u: Šurmin, Đ. 1898)
19. HS – Hrvatski spomenici, 140. Knez Štefan Frankapan potvrđuje Filipu i Franku Zebiću, da slobodno zadrže kuću, što su je kupili u Modrušama (Modruš, 1463., u: Šurmin, Đ. 1898)
20. HS – Hrvatski spomenici, 198. Oporuka Martina Malkovića (Kraj u Istri, 13. 10. 1484. i 7. 1. 1485., u: Šurmin, Đ. 1898)
21. HS – Hrvatski spomenici, 220. Ivan Vidović i Križman Oral daruju dobrovoljno zemlju Petru Krvačaninu (Dubučnica, 27. 9. 1487., u: Šurmin, Đ. 1898)
22. HS – Hrvatski spomenici, 257. Sud potvrđuje kunfine neke zemlje crkvi sv. Augustina (Dubučnica, 10. 7. 1495., u: Šurmin, Đ. 1898)
23. HS – Hrvatski spomenici, 261. Martin Dragačić prodaje svoje plemenito i odijeljeno imanje Breku Mikaniću (Orlica, 1496., u: Šurmin, Đ. 1898)
24. KČS 2 – Krčki (Vrbanski) statut (1470., u: Rački, F. i dr. 1890)
25. LL 1 – Listina iz Like (19. 7. 1433., u: Vončina, J. 1955)
26. MR – Mikula (Mikulica) Ružnović prodaje pred kliškim stolom svoju zemlju “u Tišćih” Blažu Jakovliću i ženi njegovoj Katarini (Klis, 20. 5. 1460., u: Šurmin, Đ. i V. Klaić 1903)
27. MU – Urbar modruški (1486., u: Lopašić, R. 1997)
28. PS – Poljički statut (1440., u: Junković, Z. 1968)
29. TRV – Testament Radoslavca Vladišića (Kruščica, 3. 8. 1436., u: Ivšić, S. 1943)
30. ŽD – Žarko Dražojević poklanja crkvi Blažene Djevice Marije u Žazićnu veliki ždrijež svoje zemlje (Novigrad, 8. 7. 1488., u: Šurmin, Đ. i V. Klaić 1903)

16. st.

1. AC – Acta Croatica, CLXXIII. Ivan Banić daruje remetama crikveničkim jednu zemlju, pred bilježnikom Filipom Pilušinovićem (Na Ospu pod Novim, 14. 3. 1504., u: Kukuljević-Sakcinski, I. 1863)

2. AC – Acta Croatica, CLXXV. Mavar Fabjanić prodaje jednu njivu Mati Štefaniću (Okić, 2. 11. 1505., u: Kukuljević-Sakcinski, I. 1863)
3. AC – Acta Croatica, CLXXXV. Andrija Bot, ban hrvatski i kapitan senjski, nalaže kaptolu senjskomu, da odredi jednoga kanonika, koji će s kraljevim čovjekom biti kod roćenja u parni Nemanića i Škvarića s Daroićima (Otočac, 18. 4. 1510., u: Kukuljević-Sakcinski, I. 1863)
4. AC – Acta Croatica, CXCII. Povjerenik senjskoga kaptola kazuje, kako su rotnici pred njim i pred kraljevim čovjekom ispovjedili, da su suci protiv zakona uveli Pednića u Novakovićevu plemenštinu (U Srijanah, 26. 1. 1512., u: Kukuljević-Sakcinski, I. 1863)
5. AC – Acta Croatica, CCX. Senjski kaptol prima u svoje knjige ugovor kneza Grgura Orlovčića i kneza Petra Kružića, kojim se ustanovljuje, da u slučaju izumrća obitelji jednoga između njih preostala obitelj naslijedi sve imanje izumrle (Senj, 16. 5. 1524., u: Kukuljević-Sakcinski, I. 1863)
6. AC – Acta Croatica, CCXXXIV. Putanići kupuju imanja (Bović, 6. 12. 1536., u: Kukuljević-Sakcinski, I. 1863)
7. AC – Acta Croatica, CCXCIV. Krašički sud rješava pravdu među Ivanom Kozlovićem i Matakom Talkovićem (Krašić, 30. 11. 1581., u: Kukuljević-Sakcinski, I. 1863)
8. AC – Acta Croatica, 33. Levkuši i knez Mihalj Dešić naređuju se s dobra za međe s knezom Mihaljem Muratovićem (Ozalj, 29. 7. 1563., u: Kukuljević-Sakcinski, I. 1863)
9. AC – Acta Croatica, 34. Mikula Petrčić kupuje kus zemlje od Ilije i Lovre Brzića (Kupčina, 1564., u: Kukuljević-Sakcinski, I. 1863)
10. AC – Acta Croatica, 43. Zadužni list kneza Daje Vukovića na novce, što ih je posudio od kneza Mihalja Herendića (Mlaka na Mrežnici, 14. 1. 1583., u: Kukuljević-Sakcinski, I. 1863)
11. AM – Ambrož Merle javlja da je kupio u Gerovu tri polutke zemlje (Gerovo, 3. 10. 1570., u: Strohal, R. 1910)
12. BM 1 – Bratovština sv. Mikule zamjenjuje jedno zemljište sa zemljištem Jurja Matijašića (Boljun, 10. 1. 1583., u: Strohal, R. 1911)
13. G – Putni račun župnika Jeronima Grebla iz Roča (1558., u: Balog, Z. 2000)
14. HGI – Hrvatske glagoljičke isprave (1516. – 1598., u: Strohal, R. 1926)
15. IB 1 – Ivan Benčić prodaje kuću bratovštine sv. Bartolomeja Brletu Pavletiću (Roč, 14. 2. 1594., u: Strohal, R. 1911)
16. IG – Ivan Gluščić prodaje komad vinograda Stipanu Kovačiću (Grižane, 22. 4. 1591., u: Strohal, R. 1910)
17. IKTV – Izvješća o kretanjama turske vojske uz hrvatsku granicu (1545. – 1599., u: Bojničić, I. 1914)
18. JŠ – Jure Škirin, Jure Slipčić i Jure Marčac prodaju svoja zemljišta plebanušu Jurju (Na Gazi, 1535., u: Strohal, R. 1910)
19. KZ 3 – Kastavski zakon (29. 7. 1591., u: Rački, F. i dr. 1890)
20. L – Glagoljski lošinski protokoli notara Mikule Krstinića i Ivana Božičevića (1564 – 1600, u: Košuta, L. 1988)
21. M – Protokol Andreje Matkovića (1595 – 1600, u: Štefanić, V. 1952)

22. MK – Matej Kosić sa svojim sinom Tomašem prodaje zemljište “Pod Stružnicu” (Draganić, 1507., u: Strohal, R. 1910)
23. MŠ – Mike Šukal i brat njegov Matak Šukal prodaje komad zemljišta svomu stričicu Grguru Šukalu – Grgur Šukal i Jurak Šukal zamjenjuju neka svoja zemljišta – Tomaš Šukal i Grgur Šukal daruju se uzamjence (Mahićno, 1563., u: Strohal, R. 1910)
24. OMB – Oporuka Matija Baromića (Senj, 20. 11. 1527., u: Štefanić, V. 1955)
25. OMV – Odlomak iz matice vjenčanih grada Rijeke (1593. – 1594., u: Strohal, R. 1928)
26. OVS – Odluke veprinačkoga suda (1589. – 1591., u: Strohal, R. 1914)
27. OVS 1 – Odluke veprinačkoga suda (1598. – 1599., u: Strohal, R. 1917)
28. PZB – Pregovori za bir od zemljišta “Čistine” između Driveničana i baštinika Gržanovih (Drivenik, 24. 2. 1574., u: Strohal, R. 1910)

17. st.

1. BSU – Bosiljevački urbar (1650., u: Lopašić, R. 1894)
2. GV – Glagoljska notarska knjiga (protokol) Gržana Valjkovića (Vrbnik, 1615. – 1619., u: Strohal, R. 1912)
3. L – Glagoljski lošinjski protokoli notara Ivana Božičevića (1601. – 1636., u: Košuta, L. 1988)
4. LMK – Listina Mike Kralja (12. 3. 1680., u: Strohal, R. 1907)
5. M – Protokol Andreje Matkovića (1601. – 1639., u: Štefanić, V. 1952)
6. MZ – Mošćenički zakon (1637., u: Šepić, A. 1957)
7. OU – Ozaljski urbar (1642., u: Lopašić, R. 1894)
8. PZOV – Prijepis zapisnika općinskoga vijeća o mesarskom cjenovniku (28. 8. 1603., u: Margetić, L. i M. Moguš 1991)
9. SHK 2 – Spomenici Hrvatske krajine 2, XXVI. Kaptol senjski posvjedočuje da su braća Ivan i Miho Vladković vitezovi dobra glasa (Senj, 8. 5. 1612., u: Lopašić, R. 1885)
10. Š – Šibenski glagoljski spomenici (1637 – 1683, u: Šupuk, A. 1957)
11. ZND – Zapisnici notara dobrinjskih (1603. – 1641., u: Strohal, R. 1910a)
12. ZVN – Zapisnici vrbničkoga notara (bilježnika) iz godine 1644. i 1645. (u: Strohal, R. 1910b)

18. st.

1. HGI – Hrvatske glagoljičke isprave (1704. – 1781., u: Strohal, R. 1926)
2. IRS – Ižani u ribarskim sporovima (Zadar, 15. 2. 1781., u: Cvitanović, A. 1998)
3. LMB – Listina Mikule Brozića (Ozalj, 21. 1. 1741., u: Strohal, R. 1907)
4. MBP – Molba braće od Poljuda (Veli Varoš, 23. 2. 1710., u: Bezić-Božanić, N. 1984)
5. PZ – Prijepis zapisnika općinskog vijeća o cijenama mesa (8. 7. 1708., u: Margetić, L. i M. Moguš 1991)
6. Š – Šibenski glagoljski spomenici (1700 – 1774., u: Šupuk, A. 1957)
7. TK – Testamenti iz Kaštela (1788 – 1800, u: Kužić, K. 2004)

POPIS IZDANJA TISKANIH IZVORA

- Balog, Z. (2000) "Jedan izvještaj o službenom putu i putni račun iz 16. stoljeća", *Buzetski zbornik*, 26, 145–150
- Bezić-Božanić, N. (1984) "Četiri pravilnika bratovština iz splitskog Velog Varoša", *Čakavska rič*, 1–2, 105–134
- Bojničić, I. (1914) "Izvješća o kretanjama turske vojske uz hrvatsku granicu u drugoj polovici XVI. vijeka", *Vjesnik Kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinskoga zemaljskoga arkiva*, 16, 60–101
- Cvitanović, A. (1998) *Ižani u ribarskim sporovima od 1501. do 1781. godine*, Zadar.
- Ivšić, S. (1943) "Hrvatski ćirilski testamenat Radoslavca Vladišića iz god. 1436. u priepisu iz god. 1448.", *Časopis za hrvatsku poviest*, 1–2, 83–87
- Junković, Z. (1968) "Izvorni tekst i prijevod Poljičkoga statuta", *Poljički zbornik*, 1, 32–103
- Košuta, L. (1988) "Glagoljski lošinjski protokoli notara Mikule Krstinića i Ivana Božičevića (1564-1636)", *Radovi Staroslavenskog zavoda*, 9, 1–291
- Kukuljević-Sakcinski, I. (1863) "Acta croatica. Listine hrvatske", *Monumenta historica Slavorum meridionalium*, 1, 1–339
- Kužić, K. (2004) "Leksik i grafija u oporukama iz Kaštela na prijelazu iz 18. u 19. stoljeće", *Čakavska rič*, 2, 203–252
- Lopašić, R. (1885) "Spomenici Hrvatske krajine II. Od godine 1610 do 1693.", *Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium*, 16, 1–435
- Lopašić, R. (1894) "Urbaria lingua croatica conscripta. Hrvatski urbari", *Monumenta historico-juridica Slavorum meridionalium*, 5, 1–484
- Lopašić, R. (1997) *Urbar modruški od god. 1486*, Prilozi E. Hercigonja, I. Tironi, Ogulin.
- Malić, D. (1988) *Povaljska listina kao jezični spomenik*, Zagreb.
- Margetić, L. (1995) *Vinodolski zakon. The Vinodol Law. Das Gesetz von Vinodol*, Zagreb.
- Margetić, L. i M. Moguš (1991) *Zakon trsatski*, Rijeka.
- Rački, F. i dr. (1890) "Statuta lingua croatica conscripta. Hrvatski pisani zakoni: Vinodolski, Poljički, Vrbanski a donekle i svega krčkoga otoka, Kastavski, Veprinački i Trsatski", *Monumenta historico-juridica Slavorum meridionalium*, 4/1, 1–265
- Strohal, R. (1907) "Nekoliko starih listina iz karlovačkoga kotara", *Vjesnik Kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinskoga zemaljskoga arkiva*, 9, 148–160
- Strohal, R. (1910) "Nekoliko neštampanih glagolskih listina", *Vjesnik Kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinskoga zemaljskoga arkiva*, 12, 61–78
- Strohal, R. (1910a) "Zapisnici notara dobrinjskih od god. 1603-1641.", *Vjesnik Kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinskoga zemaljskoga arkiva*, 12, 107–121
- Strohal, R. (1910b) "Zapisnici vrbničkoga notara (bilježnika) iz godine 1644. i 1645.", *Vjesnik Kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinskoga zemaljskoga arkiva*, 12, 147–162
- Strohal, R. (1911) "Neke glagolske dosada neštampane listine", *Vjesnik Kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinskoga zemaljskoga arkiva*, 13, 15–34
- Strohal, R. (1912) "Nekoliko riječi o glagolskoj notarskoj knjizi (protokolu) Gržana Valjkovića", *Vjesnik Kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinskoga zemaljskoga arkiva*, 14, 178–185

- Strohal, R. (1914) "Odluke veprinačkoga suda od god. 1589. – 1591.", *Vjesnik Kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinskoga zemaljskog arkiva*, 16, 117–154
- Strohal, R. (1917) "Odluke veprinačkoga suda iz god. 1598. i 1599.", *Vjesnik Kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinskoga zemaljskog arkiva*, 19, 78–116
- Strohal, R. (1926) "Još nekoliko hrvatskih glagolskih isprava", *Vjesnik Kr. državnog arhiva u Zagrebu*, 2, 178–207
- Strohal, R. (1928) "Jedan odlomak iz matice vjenčanih iz grada Rijeke", *Vjesnik Kr. državnog arhiva u Zagrebu*, 3, 195–196
- Šepić, A. (1957) "Zakon kaštela Mošćenic, prijepisi njegovi, tekst i jezik", *Rad JAZU*, 315, 233–285
- Štefanić, V. (1952) "Glagoljski notarski protokol iz Draguča u Istri", *Radovi Staroslavenskog instituta*, 1, 73–174
- Štefanić, V. (1955) "Oporuka Matija Baromića od g. 1527", *Radovi Staroslavenskoga instituta*, 2, 231–234
- Šupuk, A. (1957) *Šibenski glagoljski spomenici*, Zagreb.
- Šurmin, Đ. (1898) "Hrvatski spomenici. Acta croatica (ab anno 1100-1499)", *Monumenta historico-juridica Slavorum meridionalium*, 6, 1–500
- Šurmin, Đ. i V. Klaić (1903) "Dvije hrvatske isprave XV. stoljeća", *Vjestnik Kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinskog zemaljskog arkiva*, 5, 54–64
- Vončina, J. (1955) "Četiri glagoljske listine iz Like", *Radovi Staroslavenskog instituta*, 2, 213–230

LITERATURA

- Belić, A. (1932) *O dvojini u slovenskim jezicima*, Beograd.
- Bratulić, J. (1978) *Istarski razvod. Studija i tekst*, Pula.
- Daničić, Đ. (1874) *Istorija oblika srpskoga ili hrvatskoga jezika do svršetka XVII vijeka*, Biograd.
- Derganc, A. (1993) "Spremembe nekaterih dvojninskih oblik in zvez v slovenščini in ruščini", *Slavistična revija*, 1, 209–218.
- Hercigonja, E. (1990) "Neke jezično-stilske značajke Vinodolskoga zakona (1288) i Krčkoga (Vrbanskoga) statuta (1388)", *Slovo*, 39–40, 87–125.
- Hercigonja, E. (1999) "Dvojina u jeziku tekstova hrvatskoglagoljičke neliturgijske književnosti XV. stoljeća (raščlamba građe iz Petrisova zbornika od 1468. i primjera iz 'acta croatica')", *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 25, 123–140.
- Horvat, M. (2005) "Crkvenoslavenski elementi u starohrvatskim oporukama," *Drugi Hercigonjin zbornik*, 145–158.
- Junković, Z. (1968) "Jezik Poljičkoga statuta", *Poljički zbornik*, 1, 117–132.
- Kapetanović, A. (2011) "Čakavski hrvatski književni jezik", *Povijest hrvatskoga jezika 2: 16. stoljeće*, 77–123.

- Kuzmić, B. (2007) "Slobodna (parna) dvojina u čakavskim pravnim tekstovima od 14. do 18. stoljeća", *Čakavska rič*, 1, 55–83.
- Kuzmić, B. (2009) "Jezik hrvatskih srednjovjekovnih pravnih spomenika", *Povijest hrvatskoga jezika 1: srednji vijek*, 405–455.
- Kuzmić, B. (2011) "Jezik hrvatskih pravnih tekstova", *Povijest hrvatskoga jezika 2: 16. stoljeće*, 323–385.
- Lukežić, I. (1989) "O jeziku Vinodolskog zakona", *Godišnjak Riječkog književnog i naučnog društva*, 3, 22–28.
- Malić, D. (1988) *Povaljska listina kao jezični spomenik*, Zagreb.
- Šepić, A. (1953) "Jezik hrvatskih općinskih statuta istarskih i primorskih. Prilog historičkoj gramatici hrvatskog jezika", *Rad JAZU*, 295, 5–40.
- Šepić, A. (1957) "Zakon kaštela Mošćenic, prijepisi njegovi, tekst i jezik", *Rad JAZU*, 315, 233–285.
- Šupuk, A. (1957) *Šibenski glagoljski spomenici*, Zagreb.
- Vince, J. (2004) "Brojevi 1, 2, 11 i 12 u hrvatskom crkvenoslavenskom jeziku", *Glagoljica i hrvatski glagolizam* (zbornik), 595–605.
- Vulić, S. (2010) "Jezik Modruškoga urbara", *Čakavska rič*, 1–2, 135–154

SYNDETTIC DUALITY IN CHAKAVIAN LEGAL TEKSTS
FROM THE 13TH TO THE 18TH CENTURY

S u m m a r y

The author analyses the relationship between multiple and dual names within the context of listing two or more subjects linked with conjunction *i* (and). Research conducted on the body of Chakavian legal texts from the 13th to the 18th century indicates the preservation of dual forms, with two listed subjects, in every period, however they are no longer dominant past the 16th century. Texts indicate that, under the influence of Shtokavian literary heritage, dual forms with three listed subjects don't appear before the 18th century.

Key Words: *dual, multiple, Chakavian, law*

DUALE SINDETTICO NEI TESTI GIURIDICI SCRITTI NELL'IDIOMA
CIACAVO DAL XIII AL XVIII SECOLO

R i a s s u n t o

L'autore esamina il rapporto tra il plurale e il duale nella denominazione di due o più soggetti collegati dalla congiunzione copulativa *e*. La ricerca, effettuata sui testi giuridici scritti nell'idioma ciacavo dal XIII al XVIII secolo, attesta la presenza del duale, accanto a due soggetti nominati, durante tutto il periodo studiato; dal XVI secolo, tuttavia, non risultano più dominanti. I testi dimostrano che, sotto l'influsso del patrimonio scritto nell'idioma stocavo, soltanto nel XVIII secolo si ha l'accordo al duale con i tre soggetti nominati.

Parole chiave: *duale, plurale, idioma ciacavo, diritto*

Podaci o autoru:

Dr. Boris Kuzmić, izv. prof. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, Ivana Lučića 3, Zagreb, tel. 01-6120-085; kućna adresa: Novoselečki put 163, 10 040 Zagreb.